

بررسی موتیف دایره و نیم‌دایره در معماری و شهرسازی دامغان

بر اساس نظریه گشتالت

زینب خاتون کردی^{1*}، مجتبی اسدیپور^{2*}

1- کارشناس ارشد رشته تاریخ ایران بعد از اسلام، Z_kordi90@yahoo.com

2- دانشجوی کارشناسی رشته مشاوره دانشگاه گیلان، kaman313.1373@gmail.com

چکیده

هویت کالبدی هر شهر متشکل از هویت تاریخی، اقلیمی، باورها و فرهنگ مردم، معماران و سازندگان آن می‌باشد. هویت تاریخی شهر در باورها و فرهنگ مردم هر سرزمین و باطبع هنر و عناصر زیبایی‌شناسی احساس آسایش و آرامش در ابینه را فراهم می‌آورد و شرایط اقلیمی در استفاده از مصالح در دسترس و خاص در معماری آن منطقه تاثیر بسزایی دارد. دایره و نیم‌دایره در معماری و شهرسازی دامغان از دیدگاه بصری موتیف غالب می‌باشد که ریشه در شهرسازی پارتها و معماری خراسانی و هنر هنرمندان سلجوقی، و فرهنگ شیعی مردم (برگزاری مراسم عزاداری به شکل دایره و تعزیه) در این ناحیه دارد. این پژوهش بر آن است تا نگاه تازه‌ای را برای دست‌اندرکاران معماری و شهرسازی و بانیان فرهنگی بگشاید که با در نظر گرفتن تاریخ و اقلیم و فرهنگ بتوان هر شهر را با موتیف خاص شناخت. در خصوص دامغان به عنوان شهر موردی می‌توان گفت: شهر دایره و نیم‌دایره. (قوس)، وجود بازار با دو امامزاده، رباط عباسی و هتل جهانگردی در مرکز جهان، وجود 33 میدان زیبا در ارتباط و یا امتداد هم، دیوار بارو در دور شهر، قلاع و آثار معماری باقی‌مانده از قرون اولیه معماری اسلامی در گردادگرد میدان اصلی دارای خصوصیات مشابهت و مجاورت می‌باشد که در نظریه گشتالت مشابهت و مجاورت منجر به تکمیل خطوط (نیم‌دایره) در ذهن و ایجاد کادر (دایره) نقش دارد. روش تحقیق مبنی بر داده‌های اسنادی و کتابخانه‌ای، و مشاهده‌ای و مصاحبه با کارشناسان به صورت میدانی بوده است.

واژه‌های کلیدی: موتیف دایره و نیم‌دایره، دامغان، نظریه گشتالت، معماری.